

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 31.08.2026 №3

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»

Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 31.08.2026 № 73

Програма

**підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти,
які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в межах
циклу базового предметного навчання «Сучасні підходи до організації
освітнього процесу в циклі базового предметного навчання Нової
української школи (7–9 класи)»**

Розробник(и): комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Замулко О.І., завідувач координаційного центру професійного розвитку особистості).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 01.09.2026 до 01.09.2031 року.

Рецензенти:

Назаренко Галина, доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-методичної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Овчаренко Ірина, директор Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №32 Черкаської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Упровадження Державного стандарту базової середньої освіти в циклі базового предметного навчання зумовлює необхідність подальшого професійного розвитку педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес у 7–9 класах. На цьому етапі зростає роль предметного навчання, поглиблюється реалізація компетентнісного потенціалу освітніх галузей, посилюється самостійність учнівства, розширюються можливості інтеграції знань і практичного застосування результатів навчання.

Особливого значення набуває здатність учителя реалізовувати вимоги Державного стандарту через зміст навчального предмета / інтегрованого курсу, забезпечувати наступність між адаптаційним циклом і циклом базового предметного навчання, визначати предметний зміст та послідовність його опрацювання відповідно до модельної навчальної програми, попередніх результатів навчання, освітніх потреб та вікових особливостей учнівства. Зазначені підходи є спільними для реалізації компетентнісного потенціалу всіх освітніх галузей та конкретизуються відповідно до особливостей навчального предмета / інтегрованого курсу.

Програма спрямована на вдосконалення професійних компетентностей учителів щодо реалізації компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів; формування ключових компетентностей і наскрізних умінь; розроблення навчальних програм та календарно-тематичного планування; проєктування сучасного освітнього процесу; застосування сучасних технологій навчання й оцінювання, цифрових ресурсів і методів підтримки навчальної мотивації учнівства.

Важливими складниками програми є врахування психологічних особливостей підліткового віку, створення безпечного та підтримувального освітнього середовища, педагогіка партнерства, формування життєстійкості, подолання освітніх втрат, розвиток критичного мислення, самостійності, відповідальності та готовності учнів до подальшого освітнього самовизначення.

Зміст програми має універсальний характер і може бути реалізований для педагогічних працівників усіх освітніх галузей із конкретизацією фахово-методичного змісту відповідно до навчального предмета / інтегрованого курсу.

Цільова група: вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в циклі базового предметного навчання (7-9 класи).

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: інтенсивна форма (2 тижні, навчальний тиждень понеділок - субота). Для організації освітнього процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання самостійних і практичних завдань, комунікації та оцінювання результатів навчання використовуються можливості платформи Moodle.

Для реалізації програми залучаються тренери-педагоги, які пройшли відповідне навчання або підготовку за змістом програми.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна у синхронному (онлайн) та асинхронному режимі).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток учителів щодо реалізації компетентнісного потенціалу освітніх галузей у циклі базового предметного навчання Нової української школи на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння особливостей реалізації Державного стандарту базової середньої освіти в циклі базового предметного навчання та забезпечення наступності між циклами;
- удосконалити вміння реалізовувати компетентнісний потенціал освітньої галузі, ключові компетентності та наскрізні вміння засобами навчального предмета / інтегрованого курсу;
- удосконалити вміння аналізувати модельні навчальні програми, розробляти навчальні програми та здійснювати календарно-тематичне планування для 7–9 класів;
- розвивати здатність застосовувати компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований та інтегрований підходи;
- удосконалити вміння організовувати самостійну, проблемно-пошукову, дослідницьку, проєктну та кооперативну діяльність учнів 7–9 класів;
- розвивати здатність проєктувати компетентісно орієнтовані завдання та здійснювати формувальне, поточне й підсумкове оцінювання;
- удосконалити вміння використовувати цифрові інструменти, освітні ресурси та технології штучного інтелекту;
- розвивати здатність урахувати вікові й індивідуальні особливості підлітків, підтримувати їхню навчальну мотивацію, самостійність, життєстійкість та освітнє самовизначення.

Перелік компетентностей, що удосконалюватимуться: предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3), психологічна (Б1), оцінювально-аналітична (Г3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знання нормативних та концептуальних засад організації освітнього процесу в циклі базового предметного навчання;
- розуміння компетентнісного потенціалу освітньої галузі та особливостей його реалізації у 7–9 класах;
- уміння аналізувати модельні навчальні програми, визначати предметний зміст, розробляти навчальні програми та здійснювати календарно-тематичне планування;
- здатність проєктувати освітній процес на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів;

- уміння організовувати самостійну, проблемно-пошукову, дослідницьку, проєктну та кооперативну діяльність учнів;
- здатність розробляти компетентнісно орієнтовані завдання та застосовувати сучасні підходи до оцінювання результатів навчання;
- уміння використовувати цифрові ресурси та технології штучного інтелекту для проєктування й організації освітнього процесу;
- готовність урахувати вікові та індивідуальні особливості учнів 7–9 класів, підтримувати їхню мотивацію, самостійність, життєстійкість та освітнє самовизначення.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: виконання передбачених програмою практичних і самостійних завдань, участь у підсумковій рефлексії та проходження підсумкового тестування. Тестування оцінюється за 100-бальною шкалою; мінімальний прохідний результат — 75 балів (75 %).

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота слухачів. Особливістю практичних занять є спільне виконання завдань, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв’язання професійних кейсів.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу з нормативними документами, аналіз методик, практик та можливостей закладу освіти.

Заходами підсумкового контролю є тестування, що сприяє комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 2 модулів та 10 взаємопов’язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 завдань. Результат оцінюється за 100-бальною шкалою; мінімальний прохідний результат становить 75 балів (75%). Учасники, які успішно пройшли навчання, склали підсумковий тест та заповнили форму рефлексії, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 4 год – практична робота, 20 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

№ з/п	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
1.	МОДУЛЬ 1. Психолого-педагогічні та нормативні засади організації навчання в циклі базового предметного навчання НУШ					
1.1	Державний стандарт базової середньої освіти: особливості реалізації в циклі базового предметного навчання та вимоги до результатів навчання	2				2
1.2.	Вікові та психологічні особливості учнів 7–9 класів. Навчальна мотивація, самостійність та підтримка пізнавальної активності підлітків			4		4
1.3.	Безпечне, здорове та інклюзивне освітнє середовище. Педагогічне партнерство та підтримка учнів			4		4
	Разом за модулем	2	0	8	0	10
2.	МОДУЛЬ 2. Реалізація компетентнісного потенціалу освітньої галузі в циклі базового предметного навчання НУШ					
2.1.	Компетентнісний потенціал освітньої галузі: обов'язкові результати навчання, базові знання та наскрізні вміння	2		2		4
2.2	Модельні навчальні програми та навчально-методичне забезпечення. Проектування навчальної програми і календарно-тематичного планування		2	1		3
2.3	Діяльнісний і компетентнісний підходи: організація активної навчальної діяльності учнів			2		2
2.4.	Сучасні технології навчання: проблемне, проєктне, дослідницьке та кооперативне навчання			2		2
2.5.	Компетентнісно орієнтовані завдання як засіб досягнення обов'язкових результатів навчання			2		2
2.6.	Оцінювання результатів навчання учнів в циклі базового предметного			3		3

	навчання НУШ					
2.7	Цифрові інструменти та штучний інтелект у професійній діяльності вчителя		2			2
	Разом за модулем	2	4	12	0	18
	Підсумкові заходи	0	0	0	2	2
	Діагностування результатів навчання				2	2
	Усього	4	4	20	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Психолого-педагогічні та нормативні засади організації навчання в циклі базового предметного навчання НУШ

Тема 1.1. Державний стандарт базової середньої освіти: особливості реалізації в циклі базового предметного навчання та вимоги до результатів навчання.

Нормативно-правові засади організації освітнього процесу в умовах НУШ. Структура та основні положення Державного стандарту базової середньої освіти. Ціннісні орієнтири, ключові компетентності та наскрізні вміння. Освітні галузі та їх компетентнісний потенціал. Обов'язкові результати навчання та орієнтири для їх оцінювання. Особливості реалізації Державного стандарту в 7-9 класах.

Тема 1.2. Вікові та психологічні особливості учнів 7–9 класів. Навчальна мотивація, самостійність та підтримка пізнавальної активності підлітків.

Психологічні та вікові особливості підліткового віку. Когнітивний, емоційний та соціальний розвиток учнів. Чинники навчальної мотивації та пізнавальної активності. Урахування індивідуальних освітніх потреб. Стратегії підтримки мотивації, самостійності та відповідальності учнів за результати навчання. Педагогічна взаємодія та конструктивна комунікація з підлітками. Розвиток здатності до саморегуляції, відповідальності за результати навчання та усвідомленого вибору подальшої освітньої траєкторії. Педагогічна підтримка освітнього й професійного самовизначення учнів.

Тема 1.3. Безпечне, здорове та інклюзивне освітнє середовище. Педагогічне партнерство та підтримка учнів.

Принципи безпечного, здорового та психологічно комфортного освітнього середовища. Урахування індивідуальних потреб і можливостей учнів. Інклюзивний підхід та універсальний дизайн у навчанні. Педагогіка партнерства. Організація ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. Підтримка емоційного благополуччя, стресостійкості та життєстійкості учнів. Алгоритми педагогічної підтримки в складних освітніх ситуаціях.

МОДУЛЬ 2. Реалізація компетентнісного потенціалу освітньої галузі в циклі базового предметного навчання НУШ

Тема 2.1. Компетентнісний потенціал освітньої галузі: обов'язкові результати навчання, базові знання та наскрізні вміння.

Компетентнісний потенціал освітньої галузі. Взаємозв'язок ключових компетентностей, наскрізних умінь, базових знань та обов'язкових результатів навчання. Орієнтири для оцінювання. Реалізація компетентнісного потенціалу галузі засобами навчального предмета / інтегрованого курсу. Проєктування очікуваних результатів навчальної діяльності учнів.

Тема 2.2. Модельні навчальні програми та навчально-методичне забезпечення. Проєктування навчальної програми і календарно-тематичного планування.

Структура та зміст модельних навчальних програм. Аналіз очікуваних результатів, змісту та видів навчальної діяльності. Академічна свобода вчителя. Розроблення навчальної програми на основі модельної. Добір навчально-методичного забезпечення. Календарно-тематичне планування з орієнтацією на досягнення обов'язкових результатів навчання. Забезпечення наступності результатів навчання у 7–9 класах. Урахування навчального поступу учнів під час календарно-тематичного планування.

Тема 2.3. Діяльнісний і компетентнісний підходи: організація активної навчальної діяльності учнів.

Сутність компетентнісного та діяльнісного підходів. Навчання через діяльність, взаємодію та розв'язання практично значущих завдань. Організація індивідуальної, парної та групової роботи. Розвиток критичного мислення, творчості, комунікації, співпраці та самостійності. Моделювання фрагментів уроків на засадах діяльнісного підходу.

Тема 2.4. Сучасні технології навчання: проблемне, проєктне, дослідницьке та кооперативне навчання.

Сучасні технології організації навчальної діяльності. Проблемне навчання та проблемні ситуації. Проєктна і дослідницька діяльність учнів. Кооперативне навчання та командна взаємодія. Інтеграція різних видів навчальної діяльності. Добір методів відповідно до мети, очікуваних результатів та освітніх потреб учнів.

Тема 2.5. Компетентнісно орієнтовані завдання як засіб досягнення обов'язкових результатів навчання.

Ознаки та структура компетентнісно орієнтованого завдання. Практична та життєва спрямованість навчальних завдань. Добір контекстів, джерел інформації та способів діяльності. Завдання на застосування знань, аналіз інформації, дослідження, аргументацію, прийняття рішень і розв'язання проблем. Розроблення та аналіз компетентнісно орієнтованих завдань відповідно до результатів навчання освітньої галузі.

Тема 2.6. Оцінювання результатів навчання учнів у 7–9 класах НУШ: формувальне, поточне та підсумкове оцінювання.

Мета, функції та види оцінювання. Формувальне, поточне та підсумкове оцінювання. Визначення цілей навчання та критеріїв оцінювання. Зворотний зв'язок. Самооцінювання та взаємооцінювання. Добір

інструментів для відстеження навчального поступу учнів. Використання результатів оцінювання для коригування освітнього процесу. Виявлення освітніх втрат і розривів у результатах навчання. Добір способів їх компенсації засобами відповідної освітньої галузі.

Тема 2.7. Цифрові інструменти та штучний інтелект у професійній діяльності вчителя.

Цифрові освітні ресурси та критерії їх педагогічно доцільного добору. Цифрові інструменти для підготовки навчального контенту, організації взаємодії, оцінювання та рефлексії. Можливості використання технологій штучного інтелекту для планування та методичного забезпечення освітнього процесу. Критичне оцінювання створеного ШІ контенту. Академічна доброчесність, захист персональних даних, авторське право та безпечна поведінка в цифровому середовищі.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Проаналізувати вимоги Державного стандарту до результатів навчання відповідної освітньої галузі в циклі базового предметного навчання.
2. Проаналізувати педагогічну ситуацію та визначити способи підтримки навчальної мотивації, самостійності й пізнавальної активності учнів 7–9 класів.
3. Проаналізувати компетентнісний потенціал освітньої галузі та визначити способи його реалізації засобами навчального предмета / інтегрованого курсу.
4. Проаналізувати модельну навчальну програму та розробити фрагмент календарно-тематичного планування для відповідного класу.
5. Змодельовати фрагмент навчального заняття на засадах діяльнісного підходу із застосуванням сучасних технологій навчання.
6. Розробити компетентнісно орієнтоване завдання відповідно до визначеного обов'язкового результату навчання.
7. Розробити критерії та інструмент формульовального оцінювання результатів навчання учнів.
8. Створити або адаптувати цифровий навчальний ресурс із використанням цифрових інструментів / ШІ та оцінити його педагогічну доцільність, достовірність і безпечність.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу в циклі базового предметного навчання НУШ.
2. Вікові особливості, навчальна мотивація та освітнє самовизначення учнів 7–9 класів.
3. Наступність між адаптаційним циклом і циклом базового предметного навчання.
4. Компетентнісний потенціал освітньої галузі та способи його реалізації.
5. Академічна свобода вчителя у розробленні навчальної програми та плануванні освітнього процесу в 7–9 класах.
6. Діяльнісний підхід і сучасні технології навчання учнів 7–9 класів.

7. Компетентнісно орієнтовані завдання та сучасні підходи до оцінювання результатів навчання.
8. Можливості, обмеження та етичні аспекти використання цифрових технологій і штучного інтелекту в освітньому процесі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова КМУ від 30.09.2020 № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 30.08.2022 №972). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 10.08.2026).
2. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 №800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.08.2026).
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 №463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.08.2026).
4. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> (дата звернення: 10.08.2026).
5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 10.08.2026).

Основна література

1. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році : лист МОН від 17.08.2026 № 1/17756-26. URL: <https://bit.ly/3UFWZtJ> (дата звернення: 19.08.2026).
2. Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОН від 14.08.2026 № 1427. URL: <https://bit.ly/4yjtcWl> (дата звернення: 10.08.2026).
3. Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів : наказ МОН від 04.05.2026 №722. URL: <https://bit.ly/4r1F1xV> (дата звернення: 10.08.2026).
4. Професійна орієнтація у Новій українській школі. URL: <https://bit.ly/4qwhSlw> (дата звернення: 10.08.2026).
5. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM> (дата звернення: 10.08.2026).

6. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy-dlia-5-9-klasiv-nush/> (дата звернення: 10.08.2026).
7. Навчально-методичне забезпечення НУШ для 5–9 класів. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/nush/navchal-no-metodychne-zabezpechennia-5-9-kl-nush/> (дата звернення: 10.08.2026).

Додаткова література і джерела

1. Формувальне оцінювання: означення, техніки і інструменти : [блог] : україн. версія. URL: <https://formativeasua.blogspot.com/> (дата звернення: 10.08.2026).
2. Електронні версії підручників URL: <https://bit.ly/3fmMELJ> (дата звернення: 10.08.26).
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno-metodychni-rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf> (дата звернення: 10.08.2026).